

Edmund Jankowski

Informacja o wyjeździe do Grodna i Wilna

Biuletyn Polonistyczny 1/1, 28-29

1958

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

9. Redakcje czasopism

10. Polskie Radio

oraz przez badaczy historii literatury, literatów i publicystów.

✱

Materiały Działu udostępnione są w godzinach od 10 do 13. Korzystający z zasobów IBL obowiązani są do potwierdzenia w przygotowywanej publikacji źródła otrzymanych wiadomości.

KOMUNIKAT Z ODBYTEJ PODRÓŻY DO WILNA I GRODNA

W dniach od 23 września do 12 października 1957 r. jako pracownik Instytutu Badań Literackich PAN odbyłem podróż naukową do Wilna, Grodna i okolic związanych z życiem i działalnością Elizy Orzeszkowej. Organizatorem podróży był Wydział I PAN w porozumieniu z Akademią Nauk ZSRR.

Cele podróży: 1. przebadanie archiwów i bibliotek Wilna i Grodna w celu zarejestrowania rękopisów /zwłaszcza listów/ i materiałów archiwalnych dotyczących E. Orzeszkowej, 2. „wizja lokalna” miejsc i miejscowości związanych z życiem i działalnością pisarki, zarejestrowanie /ew. opis/ pozostałych po niej pamiątek /domek, pomnik, groby rodziny itp./.

Wyniki:

1. W archiwach i bibliotekach wileńskich odnalazłem ogółem ponad 500 nieznanych lub nie publikowanych dotąd listów Orzeszkowej do różnych korespondentów /m.in. do M. i M. Obrębskich, M. i Z. Gorzkowskich, W. Zahorskiego, W. Wejtki i in./.. Do tej liczby nie włączam kilkudziesięciu listów pisarki, których mikrofilmy doręczono delegacji polskiej bawiącej w ZSRR podczas „dekady litewskiej”.

Zarejestrowałem, znane z wcześniejszych kwerend, kopie listów Orzeszkowej do różnych korespondentów, przechowywane w Muzeum Historyczno-Archeologicznym w Grodnie, oraz 8 autografów jej listów do różnych korespondentów.

W Wilnie przechowuje się również autografy-bruliony dwóch powieści Orzeszkowej: „Argonauci” /s.475/ oraz „... I pieśń niech zapłacze!”, kilka kopii prac pomniejszych, wreszcie notatnik pisarki zawierający pierwsze rzuty aforyzmów, wiersze różnych poetów przepisane przez Orzeszkową, adresy, a przede wszystkim fragmenty diariusza.

Zarejestrowałem różne materiały archiwalne, jak np. fotografie Orzeszkowej i jej domu, wnętrza mieszkania, zdjęcia z pogrzebu pisarki itp.; poza tym zielnik, rzeźby /Zerych, Kuna, Makowski/.

Wynotowałem ok. 100 pozycji bibliograficznych, w tym przekłady dzieł Orzeszkowej na język litewski.

2. Odwiedziłem dom Orzeszkowej, w którym znajduje się obecnie stacja krwiodawcza; groby Orzeszkowej i Stanisława Nahorskiego oraz jej matki w Grodnie, a ojca i siostry w Milkowszczyźnie. Te ostatnie groby wymagają bezzwłocznego zabezpieczenia. Przywiozłem kilkanaście fotografii i mikrofilmów /m.in. pomnika Orzeszkowej w Grodnie, grobu pisarki i jej matki itp./.

Ocena: Odbytą podróż oceniam pozytywnie, gdyż wzbogaciła o nowe materiały opracowywane przez mnie wydawnictwo „Listów zebranych” E.Orzeszkowej /po otrzymaniu zamówionych już mikrofilmów/. Dla prac komentatorskich ważne było obejrzenie głównych - choć z braku czasu nie wszystkich - miejsc związanych z życiem pisarki. Nawiązałem kontakty z pracownikami naukowymi w Wilnie, którzy starali się ułatwić mi pobyt i obiecali nadsyłać wycinki z prasy, materiały bibliograficzne itp. dotyczące Orzeszkowej.

Adiunkt mgr Edmund Jankowski
Instytut Badań Literackich PAN

/Obszerniejsze sprawozdanie w „Pamiętniku Literackim” i w „Twórczości”/.